

עין משפט
גר מצוה
:ס

דג א ב ג מ"י פ"ח
מחלוקת מדרה ה"י ב
ג סמך לארץ קע טושי"ע
ח"מ ס"י רכח סמך ט:
ד"ד ד מ"י פ"י מכל'
מתנת עניים ה"י טז
(וה"ל י"ז) סמך עשין קסב
טושי"ע י"ד ס"י רנא סמך
11

א ה מ"י פ"ו מלכות
מלכות וזה הלכה א
סמך לארץ קנן עוש"ע י"ד
פ"י קסא סעף א'
ב ו מ"י שס פ"י ה"ו
סמך שס עוש"ע י"ד
פ"י קסג סעף ב'
ג ז מ"י שס פ"ד ה"א
סמך שס עוש"ע י"ד
פ"י קסז סעף א'

תורה אור השלם

1 צדיק מצרה נחלץ
ויבא רשע תחמיו:
משלי יא ח

2 אה בספק לא תתן לו
בנשך ובמרבית לא תתן
אבלו: ויקרא כה לו

3 לא תשיך לאוזן נשך
בספק נשך אכל נשך כל
דבר אשר ישך:
לרבות כג ב

מוסף רש"י

יהיו עניים בני ביתך.
כלומר אל תרבה עניים
ושפחות לשהות אצל הנה
עניים במקומם ושרותן
יתקבל עליהם שכר ואבות
פ"א מ"ה.

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

הנצבר מאלו שיטת בלחשים וטוב לו להעלות בדמיון של אלו יתר על כן מפני הטורח: **משכנעין**. לשון שרביע בדמפרס לקמיה שוקף שער הנהגה כשרביע שחרה שמיים: ואין נופחין בקרביים. בני מעיים הנמרחים בבית הטבח שרלו רחמים וגדולים: ואין שורין כשר במים. שמלכין והכחוש נראה שמן: מיל דחיוור. משקין אותה מי סוכין והם נופחין מעיה ושרה נזקף: מוקפסא. וקירלאף אשטליר: צלע"ז: למירמא חומי

אִיזוּהוּ נֶגֶד. מהם בדקא. פּרש"י ק' פירוטות במשה שהוא שמוט דינר וקשה היקר החלו הפירוטות לא לך נדבשער נטוהו אין כי אם שמים ושלמים בנעוהו דמשה ש' פונדיון פונדיון ד' איסרים איסר ח' פירוטות היינו ל"ב פירוטות ונראה בשמות רבינ' פירש' ק' מעות בשמות מנה שהוא ארבע סלעים וארבע מעות א"י ק' איסרים בשמות דינר זה שהוא ארבע דינרי כסף ומעט: למה חלקם הבתוב "עבור ע"זו בשני ארין. וא"ת ולמה עניה נלשון למנוח כסף לא חתן נשן נשן וינשן לא חתן אכלני ויש לומר כיון שחלשך שני לאוין אורחא קרנא למנוח לשון משונה שהוא נלה יותר: **נֶגֶד** באיב"ל כנין. ואם חלמנר חמילה היה ליה למדנש ריבית כנסך דמסיק ליה מנשך כסף הכתוב בירש"א ויש לומר משום דנשן אכול כמיז צהדים וריבית כסף לא נפיק אלא כחם אינו ענין: **אִיזוּהוּ נֶגֶד.** מהם בדקא. פּרש"י ק' פירוטות במשה שהוא שמוט דינר וקשה היקר החלו הפירוטות לא לך נדבשער נטוהו אין כי אם שמים ושלמים בנעוהו דמשה ש' פונדיון פונדיון ד' איסרים איסר ח' פירוטות היינו ל"ב פירוטות ונראה בשמות רבינ' פירש' ק' מעות בשמות מנה שהוא ארבע סלעים וארבע מעות א"י ק' איסרים בשמות דינר זה שהוא ארבע דינרי כסף ומעט: למה חלקם הבתוב "עבור ע"זו בשני ארין. וא"ת ולמה עניה נלשון למנוח כסף לא חתן נשן נשן וינשן לא חתן אכלני ויש לומר כיון שחלשך שני לאוין אורחא קרנא למנוח לשון משונה שהוא נלה יותר: **נֶגֶד** באיב"ל כנין. ואם חלמנר חמילה היה ליה למדנש ריבית כנסך דמסיק ליה מנשך כסף הכתוב בירש"א ויש לומר משום דנשן אכול כמיז צהדים וריבית כסף לא נפיק אלא כחם אינו ענין:

הדרך עלך הוזהב

איזהו נשך ואיזהו תרבות איזהו נשך והמלות שלע בה' דינרין סאתים חמין בשלש ¹⁷אסור מפני שהוא נשך ואיזהו תרבות המרבה בפירות כיצד ¹⁸ולקח הימנו חמין בדינר והב הכור וכן השער עמדו חמין בל' דינרין אמר לו תן לי חמין שאני רוצה למוכרן ולקח בהן יין אמר לו הרי חמין עשויות עלי בשלשים והרי לך אצלי בהן יין ויין אין לו ¹⁹:(**גמ'** מדרשביק לריבית דאורייתא וקא מפרש דרבנן מכלל דאורייתא דנשך ותרבותא חרא מלתא היא והא קראי כתיבי נשך כסף וריבית אוכל ותיסברא דאיכא נשך בלא תרבות ותרבות בלא נשך נשך בלא תרבות ²⁰א) היכי דמי דאחזיפה מאה במאה ועשרים מעיקרא קיימי מאה בדנקא ולבסוף קיימי מאה ועשרים בדנקא נשך איכא דקא נתיב דקא שקל מניה מידי דלא יהיב ותרבות ליכא דלית ליה רוחא דדנקא דדנקא אחזיפה ודנקא שקל מניה סוף סוף אי בתר מעיקרא אולת הרי נשך והרי תרבות אי בתר כסף אולת לא נשך איכא ולא תרבות איכא ותו תרבות בלא נשך היכי דמי אי דאחזיף מאה במאה מעיקרא קיימי מאה בדנקא ולבסוף מאה כחומשא אי בתר מעיקרא אולת לא נשך איכא ולא תרבות איכא אי בתר סוף אולת הרי נשך והרי תרבות אלא אמר רבא אי אתה מוצא לא נשך בלא תרבות ולא תרבות בלא נשך ולא חלקן הכתוב אלא ילעבור עליו בשני לאוין ת"ר זאת כספך לא תתן לו בבנשך ובמרבית לא תתן אכלך אין לי אלא נשך בכסף וריבית באוכל נשך באוכל מנין ת"ל ²¹נשך אוכל ריבית בכסף מנין תלמוד לומר נשך כסף

החברים ואין ממונו מתרבה: ומי איכא תרביית. שיהא מלוה נשכר ולא יהא ליה נשך: נשך בלא תרביית. הכי מדמינן ליה: בגוון דאדוניא. הלווה: מאה. פרוטות במאה ועשרים: מעיקרא. כשהלווה: יולבסוף. כשמשלם: דנדקא. במעה כסף שהוא שבות לדני: נים. נשך ומחסור: איז כתר מעיקרא אולם. איז חשבון להי פרוטות השמא כדמעיקרא הרי נשך ויהי תרביית שהוא יכול ליקח מעה במאה ושכר עשרים: איז נשך איכא. שיהוה יכול לקנות במעה חס שהו מעה הלווה: בחומסא. ויכול ליקח בן כסף חומש דינר שהוא יותר על שמות: אין לי. שיהא עובר אלף על לאו נשך כבסוף ועל לאו שריית באכול ממין שהוא עובר על הלוואת פירות אף משום לאו דנשך: ד"ל. לא תשך לאחין נשך איכול. ומקרא זה בלום נאמר מדלא כתיב בלא תשך לאחין והראשון נאמר במלוה לעיל מינה אל תקח ממלוה וגו'. ומיורא שמעת מינה מיהא דשין לשון נשך באכול: דריש

מסורת הש"ס

(א) פירושו: כג. ישי"א.
(ב) אלהות פ"א מ"ה.
(ג) ונקרא כפי רשע תחתיו
עשין בעין (עקב).
(ד) ונסתמ"ש ור"ף ור"ש
(ג' אסור, ה) ופ"י חס'
לקמן כג: ד"ה לקה, ו) פ"י
מגדלת קסיע"י ענין.
(ז) וקדושין כ"ט. א) וקמן
ע"כ: (ע) ויקרא (כ"ה)
וה"ה ונקסוף אחר ד"ה
בנחמ"א, ז) וקדושין י"א.

הגהות הב"ח

(א) במסגרת וין לין
לו אסור: (ב) רש"י
דיה לרבים לאוריתא
דאוריתא דרר:

הגהות הערה

(א) נב' היזי דמי' ט'
 ר"ב ע' הניח אכל
 והשכח ספק דנשיה
 נתר מעיקרא חלוני ועי'
 דש"ס ק"א דיה בדינו
 ור"ה כלן כספיה
 וכחש"ל מ"ה א' ושאנ
 הלוה ט' ור"ה נחשת
 ובספוס הוא חק רבית
 איב ברש"ס ע"כ רבית
 קצוה הוא ויכ' כלן
 חלוני נתר הספק דקאמר
 ג"ל רוחא דנקא אחסיה

לעזי רש"י

אשטלייז
אישטריילויז. למרק עב
ממרק.
פרינזיש (פרינזיש).
נצית.
אנפריזיש (אנפריזיש).
לעמלן.
אפריזיש. מדיס מקושטיס
דונמאט צעכעיות.